

Purvu pašatjaunošanās gaita kūdras ieguves ietekmētos kūdrājos

**«Priekšlikumu izstrāde īpaši aizsargājamo dabas
teritoriju izveidei un biotopu atjaunošanai degradētos
kūdrājos» projekta Nr. 1-08/55/2022**

**Inese Silamiķele, Laimdota Kalniņa, Karina Stankeviča, Aivars Markots
LU ĢZZF, LKA, 2024**

Degradēto purvu atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā, LIFE REstore

Purva degradācijas pakāpe

- **Minimāla** – purvā ir dabiska, spontāna veģetācija, nenosusināts purvs, cilvēka ietekme saistīta ar mēdībām un ogu vākšanu, nelielas izmaiņas florā un faunā.
- **Neliela** – augstais purvs nav vai it tikai nedaudz susināts, nelielas veģetācijas izmaiņas.
- **Mērena** – purvs ir nesen un dziļi nosusināts, veģetācija ir spontāna, kuru ir izmainījusi nesenā susināšana
- **Vidēja** – ilgstoša, bet sekla nosusināšana, ilgstoša izmantošana, izveidojusies spontāna veģetācija, kuru ir ietekmējusi ilgtermiņa purva izmantošana, purvu ir neatgriezeniski ietekmējusi ilgtermiņa nosusināšana kūdras ieguves rezultātā.
- **Ievērojama** – ilgtermiņa dziļa nosusināšana, purvā notikuši oksidācijas un nosēšanās procesi, ļoti izmainīta dabiskā purva veģetācija.
- **Maksimāla** – intensīvi nosusināts purvs, kūdrā notiek erozijas un oksidācijas procesi, purvu ir ietekmējusi kūdras ieguve, pilnībā izjaukts purva ekosistēmas hidroloģiskais līdzsvars.

Augāja atjaunošanās

1. Sausi kūdras lauki, kuros dominē spilves;
2. Mitri kūdras lauki, kuros kopā ar spilvēm ieviešas sfagni;
3. Applūduši kūdras lauki, kuros dominē spilves;
4. Augstā purva veģetācijas veidošanās kūdras laukos;
5. Zāļu purva veģetācijas veidošanās kūdras laukos;
6. Pārejas purva veģetācijas veidošanās kūdras laukos;
7. Kūdras lauku apmežošana;
8. Dabiskas ūdenstilpes kūdras laukos ar niedrēm;
9. Cilvēka darbības rezultātā applūdināti kūdras lauki, kuros izveidojušās ūdenstilpes;
10. Augstā purva veģetācijas veidošanās kūdras laukos pēc aizsprostu būves un ūdens līmeņa pacelšanas;
11. Pārejas un augstā purva veģetācijas veidošanās kūdras karjeros vai dižās aslapes ieviešanā;
12. Purva augu reintrodukcija kūdras laukā;
13. Dabiski veidojies ilggadīgs zālājs kūdras laukā;
14. Izstrādē esoši kūdras lauki.

Purva (kūdrāja) atjaunošanās pakāpe

Priekšlikumu izstrāde īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidei un biotopu atjaunošanai degradētos kūdrājos

1. Augstais sūnu purvs, atbilst 7110*
2. Atjaunojas augstais purvs, atbilst 7120
3. Atjaunojas pārejas purvi un slīkšņas atbilst biotopam 7120
4. Purva biotops atbilst 7120 biotopam
5. Pārejas purvi un slīkšņas atbilst biotopam 7140
6. Zāļu purvs
7. Mākslīgi uzpludinātas un uzturētas ūdenstilpnes
8. Uzplūdušas ūdenstilpnes
9. Slapji niedrāji (ilgstoši applūduši, pārmitri)
10. Ar spilvi aizaugoši sausi kūdras lauki
11. Ar viršiem aizaugoši sausi kūdras lauki
12. Ar niedrēm aizaugoši sausi kūdras lauki
13. Ar priedi aizaugoši kūdrāji (bez sfagņu segas)
14. Ar bērziem aizaugoši kūdrāji (bez sfagņu segas)
15. Cits.

Purva (kūdrāja) atjaunošanās pakāpe

Priekšlikumu izstrāde īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidei un biotopu atjaunošanai degradētos kūdrājos

1. Augstais sūnu purvs, atbilst 7110*
2. **Atjaunojams augstais purvs, atbilst 7120**
3. **Atjaunojams pārejas purvi un slīkšņi atbilst biotopam 7120**
4. Purva biotops atbilst 7120 biotopam
5. **Pārejas purvi un slīkšņi atbilst biotopam 7140**
6. **Zāļu purvs**
7. **Mākslīgi uzpludinātas un uzturētas ūdenstilpes**
8. Uzplūdušas ūdenstilpes
9. Slapji niedrāji (ilgstoši applūduši, pārmitri)
10. **Ar spilvi aizaugoši sausi kūdras lauki**
11. Ar viršiem aizaugoši sausi kūdras lauki
12. Ar niedrēm aizaugoši sausi kūdras lauki
13. **Ar priedi aizaugoši kūdrāji (bez sfagnu segas)**
14. **Ar bērziem aizaugoši kūdrāji (bez sfagnu segas)**
15. Cits.

Degradēto purvu atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā, LIFE REstore

1. **Sausi kūdras lauki, kuros dominē spilves**
2. Mitri kūdras lauki, kuros kopā ar spilvēm ieviešas sfagni
3. Applūduši kūdras lauki, kuros dominē spilves
4. **Augstā purva veģetācijas veidošanās kūdras laukos**
5. **Zāļu purva veģetācijas veidošanās kūdras laukos**
6. **Pārejas purva veģetācijas veidošanās kūdras laukos**
7. **Kūdras lauku apmežošana**
8. Dabiskas ūdenstilpes kūdras laukos ar niedrēm
9. **Cilvēka darbības rezultātā applūdināti kūdras lauki, kuros izveidojušas ūdenstilpes**
10. Augstā purva veģetācijas veidošanās kūdras laukos pēc aizsprostu būves un ūdens līmeņa pacelšanas
11. **Pārejas un augstā purva veģetācijas veidošanās kūdras karjeros** vai dižās aslapes ieviešanā
12. Purva augu reintrodukcija kūdras laukā
13. Dabiski veidojies ilggadīgs zālājs kūdras laukā
14. Izstrādē esoši kūdras lauki

Aizaug ar makstaino spilvi

Aizaug ar sila virsi

Dores purvs

Melnā ezera purvs

Skrundas purvs

Ar niedrēm aizauguši kūdras lauki

Zažēnu purvs

Būdas –Vistuļu purvs

Kačoru purvs

Zemā (zāļu) purva veidošanās

Pārejas purva veidošanās

Augstā purva atjaunošanās kūdras ieguves karjeros

Uzplūdušas ūdenstilpes

Ķīrupes purvs

Melnā ezera

Slamstu purvs

Apmežošanās – ar priedi vai bērzu

Purva (kūdrāja) atjaunošanās veidu sastopamība

	Sk.	ha
Slapji niedrāji	14	2909
Ar spilvi aizaugoši sausi kūdras lauki	7	1234
Ietekmēts augstais purvs	11	870
Uzplūdušas ūdenstilpes	8	443
Atjaunojas pārejas purvi un slīkšņas (kūdras karjeros)	7	426
Atjaunojas augstais purvs (karjeros)	10	405
Ar priedi aizaugoši kūdrāji (bez sfagnu segas)	13	400
Ar niedrēm aizaugoši sausi kūdras lauki	4	286
Ar bērziem aizaugoši kūdrāji (bez sfagnu segas)	4	170
Ar viršiem aizaugoši sausi kūdras lauki	4	159
Zāļu purvs	2	9

Secinājumi

1. Pēc kūdras ieguves pārtraukšanas labi atjaunojas (renaturalizējas) platības, kur kūdra iegūta ar karjeru metodi.
2. Kūdras ieguves lauku rekultivācijas plānos paredzēt rekultivācijai nodot nevis līdzenu, bet ar izveidotiem, dažāda dziļuma “karjeriem” – bedrēm, kā potenciāli piemērotākai videi, kas veicinātu mitrummīlošu augu un sfagnu atgriešanos teritorijā.
3. Nepieciešami turpmāki pētījumi par applūdušajiem karjeriem.
4. Nepieciešami turpmāki pētījumi par niedrājiem – to lomu kūdras slāņu atjaunošanā (zemā purva veidošanās) t.sk. oglekļa piesaistē;
5. ES nozīmes purvu biotopa «7120 Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiska atjaunošanās» definīcijas un izpratnes papildināšana.
6. Aktualizējama terminoloģija.

A photograph of a field of purple and white flowers, likely pansies, growing next to a rusty metal rail. The rail runs diagonally from the bottom left towards the middle of the frame. The flowers are in various stages of bloom, with some showing vibrant purple petals and others being mostly white with yellow centers. The background is a blurred landscape with more flowers and some distant trees under a cloudy sky.

Paldies par uzmanību!